

12 politiemannen verraden en vermoord in de oorlog

'ZE STONDEN IN DIE TIJD VOOR LASTIGE KEUZES'

Chiel Wilbrink (L) en Dirk Docter

Op initiatief van gepensioneerd politiemann Chiel Wilbrink vindt deze zomer in Schiedam een herdenkingsbijeenkomst plaats voor twaalf politiemannen die omkwamen in de Tweede Wereldoorlog. Op 21 juli 1944 betrapte de Sicherheitsdienst hen tijdens het luisteren naar Radio Oranje. Verraden door collega's...

Gedurende zijn werkzame leven liep gepensioneerd politiemann Chiel Wilbrink (79) er vrijwel elke dag langs: de bronzen plaquette in de entreehal van het politiebureau aan het Bijdorpplein in Schiedam. In reliëf de namen van twaalf politiemensen. Daarboven de tekst: "Ter nagedachtenis aan onze gevallen collega's 1940 - 1945. 21 juli 1944."

ARRESTATIE DOOR DE SICHERHEITSDIENST

De plaquette herinnert aan de dood van twaalf mannen die werkzaam waren bij de Schiedamse politie. De twaalf collega's luisteren die dag heimelijk naar Radio Oranje, uitgezonden door de Engelse zender BBC. Een bezigheid die door de Duitse bezetter als een zwaar vergrijp wordt beschouwd. De radio staat in de verhoorkamer die achter de researchkamer ligt. Normaal gesproken zorgen de mannen er altijd voor dat één van hen achterblijft in de researchkamer, voor het geval er onverwacht iemand naar boven zou komen. Op 21 juli 1944 vergeten ze dat, omdat ze alle twaalf graag het nieuws willen horen over een mislukte aanslag op Hitler. Op aanwijzingen van hun collaborerende collega's Magiels en Lukassen valt kort daarop een patrouille van de Sicherheitsdienst het politiebureau binnen om de mannen te arresteren. Via kamp Vught worden ze gedeporteerd naar Duitse concentratiekampen, waaronder Neuengamme en Sachsenhausen. Geen van hen keert terug.

TE WEINIG AANDACHT

Op 25 maart 1948 onthullen mevrouw Van Krogten en mevrouw Volbeda in aanwezigheid van verschillende nabestaanden en de burgemeester de bronzen plaquette ter nagedachtenis aan hun dierbaren. "Oudgedienden, waaronder ikzelf, kenden de geschiedenis waarnaar de plaquette verwees, maar veel nieuwe collega's hadden vaak geen

idee waar het over ging. Het dreigde in de vergetelheid te raken. In juli is het tachtig jaar geleden dat dit afschuwelijke voorval plaatsvond. In onze ogen heeft het al die tijd te weinig aandacht gekregen. Daarom organiseren we deze zomer een herdenkingsbijeenkomst", vertelt Chiel. Hij is zijn leven lang al gefascineerd door geschiedenis en schreef verschillende boeken.

POLITIEMENSEN IN DE OORLOG

Samen met Dirk Docter, Herman Noordegraaf en Frank van Riet, die alle drie onderzoek deden naar de oorlogsgeschiedenis van Schiedam en daar ook over schreven, verdiept Chiel zich dit keer in de twaalf verraden politiemannen. Wie waren zij, wat deden ze in oorlogstijd, wat gebeurde er uiteindelijk met hen? "Politiemensen stonden in de oorlog voor lastige keuzes, als ze die al hadden", vertelt Dirk Docter, oud-ambulancemedewerker en medeauteur van het boek Schiedam in de Tweede Wereldoorlog. "Zij kwamen onder het bewind van de Duitsers te staan, de zogeheten politieke politie, en moesten hun opdrachten uitvoeren. Sommigen kozen voor het verzet en speelden een dubbelrol. Anderen probeerden er onderuit te komen door niet mee te werken. Ze meldden zich bijvoorbeeld ziek als de politie Joden moest ophalen bij een razzia."

CONTACT MET NAZATEN

Chiel: "Ze hielpen door bijvoorbeeld door te spelen dat er een razzia op handen was, zodat mensen konden vluchten. Op die manier konden ze toch

HERDENKING

De herdenkingsbijeenkomst vindt plaats op 20 juli 2024 om 14.00 uur in de Grote of St. Janskerk in Schiedam en zal muzikaal begeleid worden door de Politie Harmonievereniging Hermandad-Rotterdam en het Rotterdams politiedameskoor Proces Vocaal.

De twaalf politiemensen.

wat doen." Er waren binnen de politie echter ook opportunisten die meewerkten met de Duitsers en volop hielpen met het aangeven met Joden, zoals eerdergenoemde Magiels en Lukassen. Om het verhaal van die 21ste juli 1944 zo goed mogelijk in kaart te brengen, legden Chiel en Dirk de afgelopen tijd contact met 23 nazaten van de omgekomen politiemannen. "Van de één is meer bekend dan van de ander. Sommigen hadden geen kinderen of andere familieleden, waardoor het moeilijker was om aan informatie te komen", vertelt Chiel.

DOSSIERS VAN ALLE POLITIEMANNEN

Dankzij grondig onderzoek vonden de twee tal van originele documenten en brieven die de politiemannen vanuit Kamp Vught stuurden of vanuit de trein gooiden. Ook een zoekgeraakt gedicht dat de sneldichter Willy Alfredo (1898-1976) ooit maakte voor de weduwe van één van de omgekomen politiemannen, kwam weer boven water. Uit de

archieven van het Internationaal Centrum voor Nazi Vervolgung in het Duitse Bad Arolsen, haalde Dirk persoonskaarten, overlijdensaktes en informatie over in welk kamp de mannen hadden gezeten.

'Sommige politieagenten speelden een dubbelrol'

"Zo kon ik van elke politiemann een dossier aanleggen." Chiel zal de bevindingen tijdens de herdenkingsbijeenkomst delen in een lezing. Aan de hand van twaalf foto's van de politiemannen vertelt hij hun verhaal. Ook zal een speciale editie van het blad Scyedam van de Historische Vereniging Schiedam geheel gewijd worden aan dit onderwerp. "Zo willen wij ze alsnog de aandacht te geven die ze verdienen. Ze mogen niet vergeten worden." ■

HEEFT U INFORMATIE?

Medeorganisator Frank van Riet is naast zijn functie als politieambtenaar al ruim dertig jaar bezig met het bestuderen van de politieggeschiedenis. Hij schrijft een boek over de politie tijdens de bezetting en is hiervoor op zoek naar verhalen, documenten en foto's met betrekking tot het onderwerp. Heeft u meer informatie hierover? Laat dit weten via zijn website frankvanriet.nl

REAGEREN OP DIT ARTIKEL?
redactie@maxmagazine.nl of Postbus 277 - 1200 AG Hilversum